

Chuyện hai nhà văn

Tác Giả: Ngô Nhân Dũng
Chúa Nhật, 28 Tháng 9 Năm 2008 19:16

Sở thích nhà văn không thua, dù thua cái gì ông làm. Bởi vì ngay trong lúc sống trong tù thì óc sáng tạo của ông và đời sống của ông vẫn làm việc tốt. Chúng ta đã đọc được những bài thơ Thanh Tâm Tuyển viết trong những năm tù đầy:

“Vẫn thấy trong mắt đời trời
Cánh hoa rù quyển gió hoang đàng!”

Hay là:

“Mùa bay đũa hốt mùa phi phi
Chiều đang tàn hiu quạnh rừng sâu”

Trong hoàn cảnh nào người tù binh vẫn như :

“Đời sống không khuây chân
Trên mặt đất nghèo khổ
Thở hít thở vô cùng”

Trong thời gian được làm thơ ở Trường trong Tuyển Tốp mà Người viết mới xuất bản, tình cảm chúng ta cũng có dịp được may mắn tùy bút của một nhà văn khác, là ông Nguyễn Khôi. Hai nhà văn Thơ và Nguyễn Khôi cũng trở thành bạn, cùng sống trong quân đội, thuộc hai chi đội miền Nam và Bắc khác nhau. Thơ và Nguyễn may mắn còn sống và còn viết, Nguyễn Khôi mất qua đời năm nay. Hai cuộc đời và hai văn nghiệp khác nhau.

Nguyễn Khôi là một nhà văn chuyên nghiệp được quân đội miền Bắc nuôi dưỡng viết văn, còn Thơ và Nguyễn thì không. Ông không thuộc ngành tâm lý chiến, chỉ viết khi rảnh, theo ý thích, không viết lách như làm việc. Ngay năm 1969, khi viết về chiến tranh ông đã mô tả tình hình mâu thuẫn trong lòng một sĩ quan thấy anh lính thân cận như một người bạn, rồi lại được nghe những tiếng khóc của người lính mới chiến. Đời này bây giờ sau 40 năm chúng ta vẫn cảm thấy khi được làm thơ. Trong một câu chuyện chiến tranh khác, Thơ và Nguyễn chỉ kể lại những đời sống của một người lính Việt Nam Cộng Hòa với một em bé, khi em bé của anh mới, tìm cách đào một viên đạn bắn vào nhà mình, còn ghim trong tường. Thơ và Nguyễn còn viết, viên đạn M, những không biết bên nào bắn. Một nhà văn miền Bắc, như là một nhà văn quân đội không được phép viết tự do như vậy.

Cho nên khi đọc bài “Đi tìm cái tôi đã mất” của Nguyễn Khôi, chúng ta thấy một nhà văn như ông thật đáng ngưỡng mộ. Ông mất một buổi sáng như: “Năm 70 tuổi tôi bắt đầu chán viết.” Ông đã theo đời sống Cộng Sản, tôn thờ thuyết những lý tiên tri Mác xít về việc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Năm 2008, trước khi qua đời, ông nghĩ lại: “Dành cho một thời thanh xuân đổ vào những lý tiên tri, về già nhìn lại cái tài sản tinh thần thu góp được đời chỉ là một cái kho chứa đầy tấp nham những có một chút giá trị gì.”

Ai đã được Nguyễn Khôi thì biết ông là một nhà văn có tay nghề già dặn bậc nhất. Các tiểu thuyết của ông được các nhà phê bình, nhân vật rất sống, rất thực dù ông có ý muốn viết cho những mục đích chính trị, ngoài ra lại kể chuyện của ông lôi cuốn người đọc dù ông viết về bất cứ đề tài nào. Những tác phẩm của ông để lại những bài học tiêu tuyền truyền những đức hạnh nào đó

Chuyện hai nhà văn

Tác Giả: Ngô Nhân Dụng

Chúa Nhật, 28 Tháng 9 Năm 2008 19:16

mà đừng có ng S n mu n dân chúng ph i h c t p trong m t kho ng th i gian nào đó.

Bây giờ Nguyễn Kh i nhìn l i quăng đ i vi t văn ph c v Đ ng c a ông, ông th y đ ng C ng S n đã gi t ch t cá tính con ng i, c nh ng ng i ngh sĩ. Nh ng khi ng i ngh sĩ ph i hy sinh h t cá tính, ph i v t b “nh ng phát hi n đ c áo c a riêng mình” thì “M t nh ng cái đó thì còn s ng làm gì, còn vi t t p làm gì?”

Nguyễn Kh i nh l i cu c đ i vi t văn c a mình: “Đám văn ngh sĩ chúng tôi cũng ‘s ng không đ ’ trong s vi t lách. Vi t đúng lu t l thì ch có hai ch đ : Cầm thù và hy sinh... Cái th gi i mênh mông, nhi u màu s c ngày m t thu h p l i và ch có hai màu: Đ là quân ta, đen là quân đ ch.” Cho nên “Chính chúng tôi cũng t chán mình. Tài đã kém l i b bó ch t t đ u t i chân, xoay t i xoay lui cũng ch m t vòng quay, ú m t cách nói, càng vi t càng nh m.

Đ n lúc ngoài 70 tu i Nguyễn Kh i thú nh n:

“Tôi là nhà văn c a m t th i, th i h t thì văn ph i ch t, tuy n t p, toàn t p thành gi y l n cho con cháu bán cần!”

Con ng i c ng s n Nguyễn Kh i tr c khi qua đ i công nh n “Cách t ch c xã h i c a giai c p t b n đ u có x u xa đ n t n đầu cũng v n t o đ c nh ng môi tr ng t do và dân ch h n, m ra nh ng c h i m i cho s phát tri n c a tài năng c a m i cá nhân và c a c c ng đ ng.” Kinh nghi m riêng c a ông là: “Năm đ t n c m i th ng nh t vào Sài Gòn đ c g p g các nhà văn nhà báo, các ngh sĩ c a ch đ cũ mà thêm. H s ng tho i mái quá, nói năng ho t bát, c ch khoáng đ t, nh ch a t ng bi t s ai. Còn mình thì đ th s...”

Đó là ông Nguyễn Kh i không có đ p g p nh ng nhà văn b tù nh Th o Tr ng, Doãn Qu c Sĩ, Nh Phong Lê Văn Ti n, Hà Th ng Nhân, Tr n D T , Thanh Tâm Tuy n, vân vân. Ông s th y ngay khi b b t làm tù binh và b dìm xu ng đ t đen nh thú v t, nh ng nhà văn t do v n “Đ ng v ng không kh y chân.”

Bài tùy bút c a nhà văn Nguyễn Kh i gi ng nh m t di chúc. Ông nói th ng r ng trong ch đ toàn tr c a đ ng C ng S n “Văn ch ng cũng không th còn. Nó s ch t vì b ng t... Nh ng gì mà ch nghĩa c ng s n h a s thành hi n th c trong t ng lai thì cái hi n th c y s gi t ch t c loài ng i!”

Đ c văn Th o Tr ng th y đ i s ng h ng h c b c lên, th y cu c s ng ng n ng n hi n ra, chúng ta ph i c m n tr c năm 1975 đã đ c s ng m t mi n Nam t do, trong m t ch đ tôn tr ng nh ng truy n th ng nhân b n. Nh s ng trong b u không khí đó, m i có nh ng ti u thuy t c a Võ Phi n, c a Bình Nguyên L c, Mai Th o, S n Nam, Th o Tr ng, Nhã Ca, D ng Nghi m M u, vân vân. Đ c nh ng l i tâm s c a m t nhà văn th gi i khác là ông Nguyễn Kh i, chúng ta càng th m thía ni m bi t n v i nh ng ng i đã chi n đ u b o v nh ng năm tháng t do ng n ng i đó. Trong đó có nh ng ng i b n tù c a Th o Tr ng, mà ông đã r r k chuy n cho chúng ta nghe trong “Nh ng M nh V n c a Ti u Thuy t.”